

Oponentský posudek na bakalářskou diplomovou práci Michaly Musilové: Antipredační chování vybraných druhů hlodavců

Předložená studie je rešeršního typu a je zaměřena na zajímavé téma antipredačních strategií hlodavců. Práce je poměrně obsáhlá v rozsahu 28 stran, s výsledky přehledně seřazenými v 15 tabulkách. Autorka pracovala se 130 literárními zdroji a poskytuje vyčerpávající přehled o tom, co je známo o antipredačním chování vybraných skupin hlodavců vůči třem typům predátorů – sovám, hadům a šelmám. A to je možná hlavní nedostatek práce. Díky širokému záběru se autorka omezila na shromažďování publikovaných údajů a jejich „horizontální“ organizaci, spíše než na kritický přehled literatury či metod ve vztahu ke konkrétnímu problému, kterému by se ráda v budoucnu věnovala. Téměř za každou kapitolou, odstavcem následuje „brainstorming“ na téma, co a jak by bylo zajímavé dělat. Takových nápadů se v práci nakonec objevuje ke třem desítkám. I proto se v textu ztrácí informace, kam to celé směřuje. Prostor je navíc věnován věcem ne úplně důležitým, např. jak ovlivňuje pach sov reakce hlodavců. A to je škoda, neb právě při generování nápadů měla autorka několik zajímavých postřehů (str. 12, 14), které by zasloužily větší prostor. Na práci jsou tak nejcennější tabulky v přílohách, kde jsou přehledně sumarizovány poznatky z prostudované literatury. Je to vlastní výtvar autorky, nebo byly vytvořené na podkladu nějakého review či knihy?

Formální stránka textu. Přestože se zde velmi často objevují obvyklé neduhy bakalářských prací, vlastní text je většinou psán přehledně a zajímavě. Je to první autorčin pokus o smysluplný odborný text, takže bych některé věci rád okomentoval. Snad jí mé poznámky budou užitečné při dalším psaní:

- Široký rozsah a potřeba komentovat většinu studií vede k zkratkovitosti textu. Objevují se věty, že někdo něco studoval, ale bez uvedení výsledku. Autorka na něj ovšem reaguje a dále spekuluje (str. 14): „Tato studie mne vede k otázce, uvědomují-li si hlodavci kudy mohou utéci rychleji a vybírají si trasu, nebo pouze zděšeně prchají?“
- V řadě vět často chybí sloveso nebo podmět.
- Někdy jsou věty složité a překomplikované (str. 8, třetí odstavec), jindy zvolila telegrafický styl (druhý odstavec str. 22).
- Mateřský jazyk umožňuje smysluplnější vyjádření než: „...hlodavci vykazovali i prostorový posun, a to do doupat...(str. 14).“
- Nespisovné a podivné výrazy: ...tedy kromě toho, že repliku více očuchávaly, a to až ze vzdálenosti pouhých 3 cm, ...kopání písku směrem k hadovi... (str. 16), ...slet na toto prostředí však byl pomalejší (str. 28),...déšť maří audiální detekci kořisti... (str. 28) atd.
- Někdy čtenář narazí na úplné skvosty: Proto zde uvádím i studie, které u hlodavců reakce nevyvolaly (str. 19). No bodejť, řada odborných studií nevyvolá reakci ani u našince, natož pak u hlodavce.
- Co znamená práce Webster et al, 1971 in review (str. 11)?
- Mnohokrát opakující se microhabitat (str. 20).
- Pravopisné chyby – byly predátoři (22).
- Při první zmínce o druhu se píše rodový a druhový název nezkrácený, při dalším se rodový zkracuje. Autorka zkracuje pouze, jsou-li vedle sebe dva druhy stejného rodu.

- Kvůli snazšímu porozumění by bylo vhodné v některých případech uvádět taxony i česky, aby čtenář věděl o čem text je, např. „Kromě absence odpovědi na podestýlku *Hypsiglena torquata* (str. 15).
- Rozdělení do podskupin na str. 29-30 je dílo autorky nebo z literatury (pak chybí citace)?
- Cíle práce: Cílem práce je vytvořit přehled publikovaných výsledků výzkumu antipredačního chování vybraných druhů myšovitých (Muroidea) a jim ekologických podobných, převážně nočních hlodavců se zvláštním zřetelem na rod *Acomys*. Tato věta působí jakoby bodlinaté myši nepatřily k myšovitým hlodavcům.
- V cílech se objevují hypotézy, kterým se autorka dále nevěnuje. Proč tam jsou? (zda existují specifické strategie pro přímou konfrontaci s predátorem, při chycení predátorem)
- Některé pasáže na mne dělají dojem, že jsou přímo převzaty z literatury (zejména cituje-li se kolik studií na dané téma bylo provedeno, u kolika byl pozitivní výsledek atd., např. poslední odstavec na str. 22). Pokud tomu tak bylo, měla by se objevit citace zdroje.
- Zajímalo by mne, jakým feromonem reagovali hlodavci na pach kočkovitých šelem (str. 20), co znamená posun mikrohabitatu v závislosti na vlivu moči šelmy, nebo změny v posunu mikrohabitatu.
- Nelogičnosti. ...na soví volání zaznamenali změnu hladinu glukokortikoidů za současné absence behaviorální odezvy, usuzují, že hlavní antipredační strategií myší bodlinatých je přiměřená ostražitost a rychlost pohybu (str. 31). Proč?
- Nesouhlasím s tvrzením, že hlodavci nejlépe detekují šelmy podle pachu a vizuálně (23). I když autorka říká, že se pohybují potichu, sluch bude hrát určitě důležitější roli než čich
- „Různé suché porosty fungují jako detektor přibližujícího se predátora (str. 27). Detektorem je ucho ne křoví.
- Ne úplně souhlasím s rozdělením predátorů na rychlé (šelmy) a nerychlé (hadi a sovy).

Přestože se mé připomínky mohou jevit jako kritické, na text pohlížím spíše pozitivně. Práce podle mého názoru nevypadá, jak by asi měla vypadat bakalářská práce na místní instituci. Nicméně s její podobou máme stále problémy my jako pedagogové, takže není divu, že studenti na tom mohou být ještě hůře. Bakalářskou práci Michaly Musilové doporučuji k obhajobě.

Radim Šumbera

Radim Šumbera

22.1. 2010